

Co-funded by
the European Union

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ГІДНОСТІ
ДИТИНИ: ПРОТИДІЯ
НАСИЛЬНИЦЬКИМ МЕТОДАМ
ВИХОВАННЯ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

24-25 квітня 2025 року

Одеса

2025

Оргкомітет конференції:

Давиденко В'ячеслав, ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, полковник поліції;

Корнієнко Максим, проректор університету, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції;

Беляк Ольга, директор КЗ «Одеський фаховий педагогічний коледж», кандидат педагогічних наук, доцент, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Домброван Наталія Василівна, начальник відділу організації наукової роботи ОДУВС, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції;

Ковальова Олена Володимирівна, професор кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник, майор поліції;

Матвєєва Лілія Георгіївна, завідувач кафедри загальноправових дисциплін, доктор юридичних наук, професор, полковник поліції;

Пальшков Костянтин Євгенович, професор кафедри загальноправових дисциплін, кандидат політичних наук, доцент;

Пишна Алла Георгіївна, завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції, кандидат юридичних наук, доцент, підполковник поліції;

Харченко Наталія Михайлівна, практичний психолог, кандидат психологічних наук.

Статті друкуються в авторському варіанті. Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Забезпечення принципу гідності дитини : протидія насильницьким методам виховання : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 24-25 квітня 2025 р.). – Одеса : ОДУВС, 2025. – 214 с.

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.

САЙТ КОНФЕРЕНЦІЇ

**ЗАГРОЗИ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

СУХАРЄВА Анна

*доцент кафедри адміністративної діяльності поліції
Одеського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

НЕСТЕРОВСЬКА Ольга

курсант 2-го курсу факультету підготовки фахівців

Освітній процес, який зазвичай є базою знань і розвитку, в умовах воєнного часу перетворюється на складне випробування. Сучасні українські діти опинилися перед безпрецедентним викликом – продовжувати навчання в умовах війни. Багато шкіл пошкоджені або зруйновані, багато вчителів та викладачів покинули свої домівки чи мобілізувалися, що призводить до нестачі кваліфікованих кадрів в освіті, зросли витрати з державного бюджету на фінансування майбутньої перемоги, а тому витрати на освіту зменшилися, багато дітей також були вимушені покинути звичні для себе умови, тому мають психологічний стрес. Постійні повітряні тривоги, перебої зі світлом та зв'язком, а також психологічний стрес, спричинений війною, створюють значні перешкоди для здобуття якісної освіти.

Серед вчених, які в тій чи іншій мірі здійснювали дослідження сучасних викликів та загроз в освітньому середовищі в умовах військової агресії необхідно відзначити таких як: Ковальова О.В., Берендєєва А.І., Сухарева А.О., Джафарова О.В., Шатрава С.О., Вітвіцький С.С., Сахно А.П., Кіблик Д.В., Шишкарьова О.Г., Костюк В.Л., Литвин В.В., Мозоль В.В., Кулакова Н.В., Сердюк О.О., Мердова О.М. Однак, дослідження наведених науковців не в повному обсязі розкривають загрози в освітньому середовищі та шляхи формування безпечного освітнього середовища для дітей в умовах військової агресії.

Юридичні основи захисту прав дітей на освіту в Україні базуються на міжнародних та національних нормативно-правових актах. Одним із основних документів є Конвенція ООН про права дитини, яка закріплює основні положення щодо розвитку різних форм середньої освіти, як загальної, так і професійної, забезпечувати її доступність для всіх дітей та вживають таких заходів, як введення безплатної освіти та надання у випадку необхідності фінансової допомоги. Закон України «Про повну загальну середню освіту», який закріплює термін «безпечне освітнє середовище», визначає організацію освітнього процесу в безпечному освітньому середовищі, містить норми, які визначають, що заклад освіти створює безпечне освітнє середовище з метою забезпечення належних і безпечних умов навчання, виховання, розвитку учнів, а також формує у них гігієнічні навички та засади здорового способу життя. Закон України «Про освіту» закріплює за засновником закладу освіти або уповноваженого ним органу (особи) здійснювати контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на

запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти, розглядати скарги про відмову у реагуванні на випадки булінгу (цькування) за заявами здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та приймає рішення за результатами розгляду таких скарг [1; 2; 3].

Умови воєнного стану в Україні суттєво вплинули на всі сфери життя, зокрема й на освіту. Діти, як одна з найуразливіших категорій населення, стикаються з численними труднощами в навчальному середовищі – як фізичними, так і психологічними. Основними проблемами, які спіткають здобувачів освіти є:

□ під час воєнного стану головною загрозою в освітньому середовищі стає безпосередня небезпека для життя та здоров'я дітей через обстріли, бомбардування, мінування територій, а також нестабільну ситуацію навколо шкіл, що розташовані неподалік від лінії фронту;

□ воєнні події, психоемоційне напруження та нестабільність сприяють загостренню конфліктів у шкільному середовищі, що часто призводить до булінгу. Діти, перебуваючи в умовах постійного стресу, можуть проявляти агресію або, навпаки, ставати жертвами цькування;

□ у період воєнного стану ризики жорстокого поводження з дітьми як у сім'ї, так і в навчальному закладі зростають. Це можуть бути як фізичне чи психологічне насильство, так і нехтування потребами дитини. В умовах війни, спричиненої агресією росії, багато родин втратили джерела доходу, житло або перебувають у кризових ситуаціях, що підвищує ризики насильства над дітьми;

□ однією з загроз для школярів у воєнний період є доступність і поширення наркотичних засобів, алкоголю та тютюну. Через дестабілізацію суспільства та слабший контроль у громадах, з'являються випадки, коли неповнолітні залучаються до вживання або розповсюдження заборонених речовин;

□ проблема неконтрольованого доступу сторонніх осіб до шкільних приміщень та збільшення кількості випадків потрапляння на територію закладу освіти заборонених предметів (зброї, боєприпасів, вибухонебезпечних матеріалів) набуває особливої актуальності в умовах війни. Збройна агресія РФ сприяє збільшенню нелегального обігу зброї та інших небезпечних предметів, що вимагає пильного контролю з боку поліції;

□ з поширенням дистанційного навчання та активного користування інтернетом, зросла ймовірність, що діти можуть стати жертвами кібербулінгу, шахрайства у мережі. Також умови війни

створюють ґрунт для поширення ворожої дезінформації, кібератак та інформаційної пропаганди з боку Росії, що є небезпечним для дітей.

Одним з суб'єктів захисту прав дітей в освітньому середовищі є співробітники поліції. Поліцейські працюють не тільки над захистом дітей від протиправних посягань, а й над профілактикою правопорушень серед неповнолітніх. У школах проводяться правові лекції, де учням роз'яснюють відповідальність за вчинення правопорушень, а також шляхи їх уникнення. Це особливо важливо в умовах воєнного стану, коли діти можуть потрапити під вплив протиправних елементів або агентів російської федерації та несвідомо стати учасниками незаконних дій. Наприклад, росіяни зараз використовують дітей для підривної діяльності та іншої допомоги ворогу, а, як відомо, на дитячу психіку вплинути дуже легко, тому саме вони частіше стають помічниками ворога. Для запобігання таким випадкам інспектори СОБ провели у навчальних закладах понад 25 тисяч занять щодо вербування [4].

Сучасні виклики, спричинені воєнним станом в Україні, висвітлили надзвичайну важливість системного підходу до захисту прав дітей на освіту. Збройна агресія російської федерації поставила під загрозу не лише безпеку освітніх закладів, а й психоемоційний стан та розвиток підростаючого покоління. У цих умовах ключову роль у підтриманні освітнього середовища відіграє не лише школа, а й правоохоронні органи. Наразі поліція активно долучається до створення безпечного освітнього середовища, протидіє булінгу, насильству, незаконному обігу зброї, кіберризикам та іншим викликам, спричиненим війною. Саме завдяки професійній діяльності поліції та ефективній профілактичній роботі вдається мінімізувати ризики для учнів та зберегти їх право на освіту, навіть у надзвичайно складних умовах збройної агресії Російської Федерації.

Отже, вплив війни на освіту в Україні – це питання, яке потребує аналізу та обговорення, адже від нього залежить культурне майбутнє як країни загалом, так і наступних поколінь. Актуальність проблематики формування безпечного освітнього середовища важко переоцінити, адже якісна освіта неможлива без забезпечення фізичної, психологічної та емоційної безпеки всіх учасників освітнього процесу. Зростання кількості випадків булінгу, насильства, кіберзагроз та інших небезпечних ситуацій в освітніх закладах підкреслює необхідність комплексного підходу до створення середовища, де кожен учасник освітнього процесу може почуватися захищеним.

Особливу увагу необхідно приділяти закладам освіти, які наближені до прифронтових територій та де є загроза нападу з метою

раннього попередження та евакуації учасників освітнього процесу в разі нападу або ризику нападу на заклад освіти. В кожному ЗЗСО розробити алгоритм дій під час евакуації учасників освітнього процесу; зобов'язати та проконтролювати, щоб у таких ЗЗСО був уповноважений представник Національної поліції. Важливо, щоб кожен заклад освіти мав своєрідну базу партнерів із забезпечення безпечного освітнього середовища, оскільки його формування – комплексне завдання, яке потребує об'єднання ресурсів та зусиль багатьох суб'єктів.

Література:

1. Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. Конвенцію ратифіковано Постановою ВР № 789-XII від 27.02.91. URL: https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_021.

2. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січня 2020 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>.

3. Про освіту : Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № № 38–39. Ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

4. А. Ковалевич (Чернякович) Інспектори СОБ провели у навчальних закладах понад 25 тисяч занять щодо вербування – Нацполіція. Громадське радіо. URL: <https://hromadske.radio/news/2025/04/01/inspektory-sob-provely-u-navchalnykh-zakladakh-ponad-25-tysiach-zaniat-shchodo-verbuvannia-natspolitsiia>.

5. У Торецьку поліція залишається поруч із жителями та евакуйовує дітей. Just a moment... URL: <https://mvs.gov.ua/news/u-torecku-policiia-zalisajetsia-poruc-iz-ziteliami-ta-evakuiovuje-ditei>.

Наукове видання

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ГІДНОСТІ ДИТИНИ: ПРОТИДІЯ НАСИЛЬНИЦЬКИМ МЕТОДАМ ВИХОВАННЯ

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

24-25 квітня 2025 року

Підп. до друку 24.06.2027" . Формат 60x84/16.
Друк" . Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум.-друк. арк. 14,7. Обл.-вид. арк. 15.2.
Наклад 60 прим.

Надруковано з готового оригінал-макет 0
Редакційно-видавничий відділ
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, вул. Успенська,1,
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП № 3507 від 25.06.2009